ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΗΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Μὲ τὸ σπαθὶ καὶ μὲ τὸ νυστέρι. Ἕλληνες καὶ φιλέλληνες γιατροί. Ἱστορία ἑνὸς κομπογιαννίτη. Ὁ γιατρὸς τῶν πολιορκουμένων τῆς Ἀκροπόλεως. Τὸ μαρτύριο τοῦ Ρομπέρ. Ὁ νόστιμος δόκτωρ Ρέζερ. Ὁ Λάνδερερ καὶ τ' ἀνέκδοτά του, κλπ. κλπ.

Οἱ ΕΛΛΗΝΕΣ καὶ οἱ φιλέλληνες γιατροὶ τῆς Ἐπαναστάσεως, ποὺ ἀκολουθοῦσαν τὶς μάχες γιὰ νὰ γιατρεύουν τοὺς ἀγωνιστάς, καθὼς κ' ἐκεῖνοι ποὺ ἤρθαν στὴν Ἑλλάδα μὲ τὸν Ὄθωνα καὶ ἀπετέλειναν τὴν ἰατρικήν του ἀκολουθία, εἶνε ἕνας περίεργος ἐπιστημονικὸς κόσμος μὲ τὶς φυσιογνωμίες του καὶ τ' ἀνέκδοτά του.

Ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες γιατροὺς τοῦ Ἀγῶνος διασημότερος εἶνε βέβαια ὁ Ἰωάννης Κωλέττης, ὁ ὁποῖος διέπρεψε κατόπιν καὶ ὡς πρωθυπουργὸς καὶ διάφοροι ἄλλοι ὁμογενεῖς γιατροὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ κατέβαιναν στὴν ἀγωνιζομένη πατρίδα νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους. Ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλους αὐτούς, ἔμεινε πάντοτε στάδιο ἐργασίας στοὺς ἐμπειρικοὺς γιατροὺς καὶ τοὺς διαφόρους ἀγύρτες ποὺ ἀφθονοῦσαν τότε στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ρομπὼ στ' Ἀπομνημονεύματά του ἀναφέρει, ὅτι ἕνας νέος Ἕλλην ἀγωνιστὴς εἶχε πληγωθεῖ στὴν πολιορκία τῆς Τριπολιτσᾶς, σοβαρῶς ἀπὸ σφαῖρα ποὺ τοῦβγαλε τὸ δεξὶ μάτι. Ἐξαγριατίσθηκε ἔτσι μιὰ φοβερὴ πληγή, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔτρεχε ὁλόενα βρωμερὸ ἔμπυο. Τὴν πληγὴ αὐτὴ ἐπιάτρευε ἕνας ἐμπειρικὸς γιατρὸς τοῦ στρατοπέδου, καὶ ὁ τραυματίας στὸ τέλος ἔγεινε καλά, ὄχι βέβαια ἀπὸ ἱκανότητα τοῦ κομπογιαννίτη, ἀλλὰ χάρις στὸν ἰσχυρὸ ὀργανισμὸ τοῦ νέου καὶ τὴ θαυματουργικὴ δύναμι τῆς φύσεως. Ἐν τούτοις ὁ κομπογιαννίτης ἀπὸ τότε τὸ πῆρε ἀπάνω του καὶ κορδωνότανε γιὰ τὴ γιατρειὰ αὐ ἡ. Ἔτσι καὶ ἡ φήμη του μεγάλωσε καθὼς καὶ τὰ κέρδη του, κι' ὁ ἴδιο, ποὺ ἦταν πρῶτα ρυπαρὸς καὶ κουρελιάρης κ' ἐγύριζε ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ πτζός, τώρα πιὰ ἔκανε τὶς ἐπισκέψεις του μὲ... μουλάρι καὶ φορεῖο κα' κάτοπιν φουστανέλλα!

Οἱ πρακτικοὶ γιατροὶ εἶχαν καταπληκτικὸ θάρρος, καὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ προβαίνουν καὶ σὲ ἀκρωτηριασμούς, ἂμα ἔβλεπαν τὴν ἀνάγκη. Ὅταν ὁ Κιουταχῆς, πολιορκοῦσε τὴν Ἀκρόπολι, ἡ Ἑλληνικὴ φρουρὰ εἶχε γιατρὸ τῆς ἕνα διάσημο ἐμπειρικό, Ὀθωμανό, ἀπὸ τὴ Χαλκίδα, τὸν Κούγιαλη. Αὐτὸς ἐπειροποιήθηκε καὶ ἐπρωσπάθησε νὰ σώσῃ καὶ ἕνα Γάλλο φιλέλληνα, τὸ Ρομπέρ, ὁ ὁποῖος εἶχε τραυματισθεῖ φοβερὰ κατὰ τὴν περίφημη ἐκείνη ἔξοδο τοῦ Φεβρουαρίου καὶ τοῦ σώματός του στὴν Ἀκρόπολι. Κατὰ τὴν ἔνδοξη ἐκείνη νύχτα ὁ Ρομπὲρ πληγωμένος, ἔπεσε σ' ἕνα χαντάκι, ἐκράτησε γιὰ πολὺ ὥρα τὴν ἄμυνα ἐναντίον πολυαρίθμων ἐχθρῶν, καὶ ἀσώθη, ὡς ἐκ θαύματος, ἀπὸ μερικοὺς συντρόφους του ποὺ κατώρθωσαν νὰ τόνε φέρουν σηκωτὸν στὴν Ἀκρόπολι. Εἶχε 26 πληγές! Σχεδὸν ὅλες αὐτὲς κατόρθωσε νὰ τὶς γιατρέψῃ ὁ Ὀθωμανὸς γιατρὸς ἀλλὰ τὰ πόδια τοῦ δυστυχισμένου Γάλλου ἦταν σπασμένα κ' ἔπρεπε νὰ κοποῦν. Ὁ Κούγιαλης ὅμως δὲν εἶχε στὴν Ἀκρόπολι τὰ κατάλληλα χειρουργικὰ ἐργαλεῖα, καὶ ὁ Ρομπὲρ πέθανε μὲ φοιχτοὺς πόνους. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις γιὰ νὰ τιμήσῃ ὡσάμωσε τὴν πρώτη πόρτα τοῦ Παλαμηδιοῦ «Ἡ ὑλη Ρομπὲρ» κ' ἔτσι λέγεται ἀκόμη.

Οἱ πολιορκούμενοι μέσα στὴν Ἀκρόπολι ὑπέφεραν τότε πολλά. Ἐν' ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα βάσανά τους ἦταν ἡ φθειρίασις, ἡ ὁποία, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως, νεροῦ πῆρε τρομερὶς διαστάσεις στὰ κορμιὰ τῶν στρατιωτῶν ποὺ ἦταν ὀκεπασμένα μὲ κουρέλια. Τοὺς εἶχε γίνει σὰν ἀπαίσια ἀρρώστεια. Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἱστορίας τοῦ Τακτικοῦ Στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος» Βυζάντιος, διηγεῖται ὅτι στὰ κορμιὰ δύο ἀδελφῶν, (ποὺ κατήγοιτο ἀπὸ τὴ Μαγνησία, ἦσαν στρατιῶται τοῦ πρώτου Πεζικοῦ τάγματος καὶ πέθαναν τὴν ἴδια μέρα) ἔβλεπε κανεὶς πληγὲς μεγάλες ἴσια μ' ἕνα φαντσοῦλι, γεμᾶτες ἀπὸ τὰ συχαμερὰ ἐκεῖνα ζωῦφια, ποὺ σχημάτιζαν κουβόρια!

***

Ἀπὸ τοὺς ξένους γιατρούς, ποὺ ἦρθαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν Ἑλλάδα, ἀναφέρουμε τοὺς σημαντικώτερους:

Γ ἄ λ λ ο ι: Ὁ Νυμὸν, ποὺ πέθανε στὰς Ἀθήνας τῷ 1852. Ὁ Μπεγναρὶ, ποὺ ὑπηρέτησε κυρίως ὑπὸ τὸν Φαβιέρο καὶ πέθανε στὰς Πάτρας. Ὁ Σαρντινιὰ, τοῦ στρατηγοῦ Τζώρτζ, ποὺ πέθανε στὰς Ἀθήνας τῷ 1842, ὁ Μαρὰν καὶ ὁ Ντιατρέ.

Γ ε ρ μ α ν ο ί: Ὁ Μπόρμαν τῆς Δρέσδης, ποὺ πέθανε στὴ Βόνιτσα τῷ 1834. Ὁ Μπόλτεμαν ποὺ πέθανε στὸ Ἄργος τῷ 1822. Ὁ Κνόλερ ποὺ πέθανε στὸ Μεσολόγγι στὰ 1823. Ὁ Ἡρῶσσος Ἕλστερ ποὺ σκοτώθηκε στὴ μάχη τοῦ Πέτα. Ὁ Μπουαγὼν καὶ ὁ ἀρχίατρος Γράϊμπερ ποὺ πέθανε γέρος πιὰ στὰ χρόνια τοῦ Γεωργίου.

Ἀλλὰ καὶ Ἑλβετοί, Ἄγγλοι, Ἰταλοί, Δανοὶ γιατροὶ φιλέλληνες πέθαναν στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσί της.

***

Ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἰδιόρρυθμους γιατρικοὺς τύπους ἦταν καὶ ὁ Βαυαρὸς Ρέζερ ποὺ ὑπηρέτησε ἀρκετὰ χρόνια στὴν Αὐλὴ τοῦ Ὄθωνος, καὶ εἶχε πάντοτε τὴν καλλίτερη Ἀθηναϊκὴ κοινωνία. Ὁ Ρέζερ αὐτὸς ἦταν τρομερὰ ἀφηρημένος. Ἀπὸ τὴν ἀφηρημάδα του εἶχε πάθει πολλὲς γκάφες. Κάποτε ἤρθαν καὶ τὸν ἐζήτησαν περασμένα μεσάνυχτα νὰ τρέξῃ σ' ἕναν ποὺ κινδύνευε. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὑπῆρχε ἀστυνομικὴ διάταξι, νὰ συνοδεύωνται οἱ γιατροὶ τὴ νύχτα ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο τους ὁ ὁποῖος νὰ κρατῇ ἕνα φανάρι. Ὁ Ρέζερ ἀπὸ τὴ βιασύνη του, λησμόνησε τὴ διάταξι, ὅταν ὅμως βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ἀρρώστου, εἶδε στὸ δρόμο ἕνα διαβάτη μὲ ἀναμμένο φανάρι, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε κατὰ τὴ λεγόμενη τότε Χουρμαδιὰ - τὴ σημερινὴ Ὁδὸν Ἑρμοῦ. Ὁ Ρέζερ, μέσα στὴν ἀφηρημάδα του, συλλογίστηκε ὅτι κάπου τὸν ἤξερε τὸν ἄνθρωπο αὐτό. Ἔτσι δουλεύοντας τὸ μυαλό του, ἔφθασε στὸ συμπέρασμα ὅτι μπροστά του εἶχε τὸν ὑπηρέτη του μὲ τὸ φανάρι, τὸν ὁποῖον ἀκολούθησε, μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι... τὸν πηγαίνει στὸ σπίτι του!

Μπροστὰ λοιπὸν ὁ ἄγνωστος φανοφόρος, πίσω, ὁ Ρέζερ, βγῆκαν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ περπάτηταν ὡς ποὺ ἔφθασαν στὸ ἐξοχικὸ σπίτι ἄλλου Βαυαροῦ γιατροῦ τοῦ Τράϊμπερ. Ὁ ἀφηρημένος Ρέζερ συλλογίστηκε ὅτι κάπου εἶχε ἰδεῖ τὸ σπίτι αὐτό, ὅτι οἰνοῦρα ἦταν... τὸ δικό του καὶ μπῆκε μέσα. Ἀπέναντί του εἶδε τότε τὸν συνάδελφό του καὶ τὸν ρώτησε μὲ ἔκπληξι:

— Καλησπέρα, δόκτωρ Τράϊμπερ; Πῶς ἐδῶ τέτοια ὥρα;

— Καλησπέρα δόκτωρ Ρέζερ! Ἐ σ ε ῖ ς τί ἐπιθυμεῖτε; Ἐγὼ εἶμαι σπίτι μου.

— Στὸ σπίτι σας!!!

Καὶ τότε μόνο ὁ φτωχὸς Ρέζερ συνῆλθε ἀπὸ τὴν ἀφηρημάδα του.

Ὁ ἴδιος ἔπαθε κάτι χειρότερο, σ' ἕναν Ἀνακτορικὸ χορό. Ἀπὸ τὴν ἀφηρημάδα του κάθησε σ' ἕνα γυναικεῖο μαντηλάκι, ποὺ τὸ εἶχαν ἀφημένο ἐπάνω σ' ἕνα καναπέ. Ὁ Ρέζερ—ποὺ ἦταν καὶ κοντόφθαλμος—σὲ μιὰ στιγμὴ εἶδε τὴν ἄκρη τοῦ μαντηλιοῦ νὰ ἐξέχῃ ἀνάμεσα στὰ πόδια του, καὶ νόμισε πὼς εἶνε ἡ ἄκρη τοῦ κουκαμίσου του! Ἄρχισε λοιπὸν νὰ τὸ χώνῃ χρήγορα στὸ παντελόνι του, καὶ ὅσοι τὸν ἔβλεπαν εἶχαν ξεραθῆ ἀπὸ τὰ γέλοια. Ὁ ἴδιος ὁ Ὄθων, ὅταν τό ἔμαθε αὐτὸ ἀπὸ ἕναν ὑπασπιστή του, γελοῦσε μὲ τὴν καρδιά του ἐπὶ ὥρες.

***

Ἀνάλογος τύπος ἦταν καὶ ὁ ἀγαθώτατος ἐκεῖνος Βαυαρὸς Ξαβέριος Λάνδερερ, βασιλικὸς ἀρχιφαρμακοποιὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου ἐδίδασκε Χημεία, Βοτανική, Φαρμακευτικὴ κλπ., εἶχε δὲ καὶ πολλὲς γνώσεις ἰατροφιλοσοφίας. Ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος εἶχε ἐρωτευθεῖ μιὰ Ἑλληνίδα καὶ τὴν ἐπῆρε γυναίκα του. Ὅσα ἐτράβηξε ὁ ἀρχαῖος Σωκράτης ἀπὸ τὴν Ξανθίππη του εἶνε ἁπλᾶ γάδια, συγκρινόμενα πρὸς τὰ βάσανα τοῦ Βαυαροῦ καθηγητή. Ἡ κυρία Λάνδερερ ἦταν τιμία ὅπως ἡ κυρὰ Σωκράτους, γλωσσοῦ ὅμως καὶ δύστροπη καὶ ἀνοικονόμητη. Ἡ ζωὴ τοῦ καϋμένου καθηγητοῦ εἶχε γίνει μαρτύριο, ὥς ποὺ τόνε σπλαγνίστηκε ὁ θάνατος καὶ τὸν ἀπήλλαξε ἀπὸ τὸ τρυφερὸ ἥμισύ του. Νὰ δὲ πῶς συνέβη αὐτό: Ἡ γυναίκα του ἀρρώστησε βαρειά. Στὸ διπλανὸ δωμάτιο ὁ καθηγητὴς περιμένει... τὸ ἀποτέλεσμα. Τέλος, μπαίνει κάποιος καὶ τοῦ λέει:

— Ἐ συχωρέθηκε, κύριε καθηγητά!...

Ὁ Λάνδερερ, κοιτάζοντας μέσ' ἀπὸ τὰ ματογυάλια του, χωρὶς καλὰ-καλὰ νὰ καταλάβῃ ἀκόμα, ἐρώτησε:

— Πῶς; τι εἴπατε;

— Ζωὴ σὲ λόγου σας, εἶπα.

Τότε ὁ καθηγητὴς ρώτησε μὲ σιγαλὴ καὶ μυστηριώδη φωνή:

— Ἀπέτανε;

— Ναι, πέθανε... ζωὴ στὴν ἀφεντειά σας.

Καὶ ὁ Λάνδερερ, πιὸ σιγώτερα ἀκόμη, σὰν νὰ φοβότανε μὴ τὸν ἀκούσῃ ἡ πεθαμένη, ξαναρωτάει πάλι:

— Ἀπέτανε... κατολοκληρίαν;...

Καὶ μὲ γουρλωμένα τὰ μάτια, μὲ τεντωμένο τὸ λαιμὸ ὁ «βασιλικὸς ἀρχιφαρμακοποιὸς» περιμένει τὴν ἀπάντησι.

— Καθ' ὁλοκληρίαν, κύριε καθηγητά.

Ἔτσι ἡσύχασε ὁ ἄνθρωπος.

Περίεργος τύπος γιατροῦ τῆς Ὀθωνικῆς ἐποχῆς ἦταν καὶ ὁ Στράσσερ, ὁ ὁποῖος εἶχε παραιτηθεῖ ἀπὸ τὸ Βαυαρικὸ στρατό, γιὰ νὰ ἐγκατασταθῇ στὸ Ἀργίνιο. Ἡ αἰτία ἦταν ὁ τρελλὸς ἔρως τοῦ ξανθοῦ δόκτορος γιὰ μιὰ χοντρὴ Βραχωρίτισσα, ἡ ὁποία δέχτηκε νὰ τὸν πάρῃ, ἀλλὰ μὲ τὴ συμφωνία νὰ ζήσουν στὴν ἐπαρχία της. Ἔτσι, ὁ πρώην στρατιωτικὸς γιατρὸς ὑπογυναικώθηκε, γίνηκε κι' αὐτὸς Βραχωρίτης, καὶ οἱ ντόπιοι τοῦ κόλλησαν τὸ παρατσοῦκλι **Κ λ ε φ τ ο γ ι α τ ρ ό ς**, γιατὶ ὁ Στράσσερ σιγὰ-σιγὰ εἶχε γίνει ὁ κουράντες ὅλων τῶν ληστῶν τῆς περιφερείας.
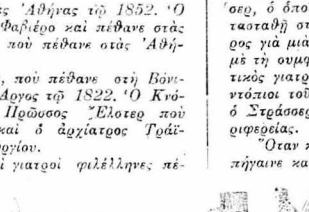
Ὅταν κανένας ληστὴς λαβωνότανε σὲ συμπλοκὴ μὲ τ' ἀποσπάσματα πήγαινε καὶ χτυποῦσε νύχτα τὴν πόρτα τοῦ **κ λ ε φ τ ο γ ι α τ ρ ο ῦ**, ὁ ὁποῖος τοῦ περιποιότανε τὴ πληγὴ μὲ μυστικότητα. Ἀλλὰ καὶ στὰ λημέρια τῶν ληστῶν ἐπήγαινε πρόθυμα ὁ Στράσσερ, γιατὶ ἤξερε ὅτι «οἱ κλέφτες εἶνε καλὰ παιντιὰ—ὅπως ἔλεγε—καὶ ἀγκαπᾶνε τὸ γιατρό τους.» Ἐννοεῖται ὅτι οἱ βίζιτες αὐτὲς τοῦ Στράσσερ ἐκαλοπληρώνονταν κ' ἔσι ὁ κλεφτογιατρὸς ἄφησε μιὰ καλὴ περιουσία στὰ παιδιά του, τὰ Βαυαροελληνόπουλα.